

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

Izhaja vsak dan razen nedelje in praznika ob 3. popoldan.

Posamezna številka stane 10 vinarjev.

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

MARIBORSKI DELAVEC

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

Po pošti stane mesečno 3 K 20 v.

Uredništvo in upravništvo: Schmidererjeva ulica št. 5.

Telefon 3/VI.

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, torek 14. januarja 1919.

Štev. 10.

Čas preizkušnje.

Kako smo si želeli miru, in res prišel je, a danes vendar še vse vre in vsi narodi, ki so bili osvobodjeni iz tisočletnega robstva, vsi se nekako ne znajo uživati v svobodo, ki je prišla med nas. Oglejmo si sami sebe! Kdor pride iz Ljubljane n. pr. v Maribor, se čudi, da je tu vse precej v redu, da je med vojaštvom opažati disciplino in da kljub preobratu, ko smo prevzeli upravo mesta in glavarstva ter vseh državnih uradov, vlada lep red.

V Ljubljani in morda še kje drugod je slabše. Da je tudi prejšnja ljubljanska vlada marsikaj zanemarila, je gotovo. A mislim, da je tudi ljudstvo, meščanstvo samo, vsega nerada dosti krivo. Saj je bilo po vsaki veliki vojski tako, da se je ljudi lotila neka apatija ali delomrzna, in da je na drugi strani vse le mislilo na uživanje in rajanje, ki so ga v času vojne pogrešali. A če pomislimo, da gleda danes ves svet na nas, da inozemski oficirji, ki prihajajo med nas, v zadnjem času Amerikanci, da hočejo spoznati, ali smo zreli in sposobni za samostojnost in svobodo, ki smo jo dosegli, katero pa bode svetovni forum (sodišče) v Parizu še le moral priznati in potrditi. Prišel je torej čas preizkušnje.

Če se vprašamo, zakaj se antanti nič ne mudi skleniti mir, moramo vedeti, da boče antanta videti garancije za bodoči svetovni mir; saj pri nas ni tako hudo, kakor n. pr. v Nemčiji ali na Ruskem ali na Ogrskem, a vendar vidijo tudi nas.

In komu ni znano, kako Italjani in Nemci v Avstriji iščejo razlogov, da bi posegli vmes, da bi antanti pokazali, češ pogledjte, to je n. pr. zrel, otročji narod. S bija že vrši svojo dolžnost, ona nam hoče tudi sedaj že pomagati, a povsod ne morejo biti, precej jih je padlo in pomrlo v vojski; in koliko imajo opravka v Srbiji sami, na Ogrskem in drugod. Torej moramo mi sami pokazati, kaj da smo. Mal narod lahko z izborna organizacijo vstrahuje soseda velikana, ako bi ga ta izzval. In Nemci nas hujskajo proti Italjanom, češ Italjani se že pripravljajo, a na skrivaj menda hujskajo Italjane proti nam. Kako bi Nemeč rad videl, da bi se spopadi z Italjani, češ, potem bom pa jaz segel po krajih, ki sem jih že skoro imel v krempljih, zlasti naše Sp. Štajersko. Bodimo torej na straži, ne dajmo se zmotiti starim intrigantom. Objednem pa pokažimo svetu, kaj da smo, da znamo tudi delati in se boriti za svojo samostojnost. Zdaj vladajo na nebu zvezde, ki nam kažejo lepšo bodočnost. Ako zdaj zamudimo, smo izgubljeni.

Političen pregled.

Naša stvar stoji dobro. Iz krogov naše delegacije za mirovno konferenco se poroča, da stoji šanse glede naše zapadne meje prav dobro. V najneugodnejšem slučaju nam je zagotovljena kot meja Soča, dočim bi tvoril Trst z zapadno Istro nekako avtonomno državo pod mednarodnim nadzorstvom. V tem slučaju bi bil imenovan za guvernerja Trsta in zapadne Istre kak Anglež.

Italijani se strezujejo. Po odhodu Wilsona iz Italije se opaža, da piše italijansko imperijalistično časopisje mnogo bolj trezno nego je pisalo preje. Tudi pri vodilnih italijanskih državnih se opaža, da so začeli prilivati že precej vode k svojemu prvotnemu vinu.

Vojna z Italijo? Graška „Montagszeitung“, znana po svoji majhni vrednosti prinaša iz Reke poročilo, da se Italjani pripravljajo proti ukorakanju Jugoslovanov. Celo mornarica italijanska pride, da bi Italjane, če bi bežali, sprejeli na krov — Smatramo to vest kot neverjetno, kar bomo spoznali v par dneh. Naša mobilizacija, o kateri tudi piše, ima k večjem namen braniti meje na Koroškem.

Vprašanje jugosl. morja. „Montagszeitung“ poroča o raznih načrtih Srbije, da bi n. pr. vsaj še rada dobila eno pristanišče v egejskem morju t. j. Solun. Tudi piše, da Italjani ponujajo Srbom dalmatinsko obal, če bi Hrvatska bila samostojna. Seveda je vse skupaj samo splektarija proti enotnosti naše države. Te požarne želje Nemcev bodo ostale samo na papirju.

Mackensen v Belemgradu. V Belemgradu bo torej interniran, ne v Solunu. Po dogovoru o premirju bi bila tudi njegova armada, 200 000 mož, bila internirana. A ona je razprodala orožje in opremo in se razšla. Za to bo dajal Mackensen še odgovor antanti. Kakšna sprememba usode!

Wilsonov razgovor z Bissolatijem. Značilno je, da je Wilson mudeč se v Rimu, dal poklicati k sebi Bissolatija, bivšega ministra, ki je pred kratkim izstopil iz vlade, ker ni maral podpirati Sonninove imperijalistične politike. Bissolati, ki je bil bolan, je vendar prišel na kvirinal in pogovor med njim in Wilsonom je bil zelo prisrčen a obenem političen. Tudi udarec za diplomata Sonnina!

Wilson bo navzoč pri mirovni konferenci. Paris 10. t. m. Wilson se je izjavil Clemenceauju, da bo sodeloval pri mirovni konferenci kot glavar ameriške vlade torej ne kot glavar države.

Wilson v Milanu. V Milanu, najbolj socialističnem mestu so z velikim triumfom sprejeli Wilsona. Župan ga je pozdravil z go-

voram, v katerem je izrazil željo, da se izpolni vseh 14 Wilsonovih točk in samoodločba narodov, tako da ne bo nobenega iredenstva več. Wilson je ganjen odgovoril, da je treba vedno imeti v mislih, da tisti, ki ustvarjajo mir niso gospodarji usode narodov, temveč služabniki človečanstva, da morajo tedaj braniti, ne posebnih interesov, temveč občne t. j. skupne interese vseh narodov.

Angleži zasedli Düsseldorf. Radi napadov Špartakovcev na meščane, so Angleži zasedli mesto.

Boji v Berlinu. Vladi zveste čete so začele proti Špartakovcem uspešno nastopati. Zavezele so poslopje Vorwärtsove tiskarne. Pod razvalinami tega poslopja leži okrog 300 mrtvih in ranjenih. Boji pa se še nadaljujejo. Špartakovci so tudi že pregnani iz poslopij tiskarn Mosse in Ulstein in Wolffovega korespondenčnega urada. Vodjo Špartakovcev, Ledeburja, so aretirali. Poulični boji so se tudi tekom današnjega dne nadaljevali. Aretiranih je bilo več voditeljev Špartakovcev. Kakor javlja list „Freiheit“, bodo danes proglasili preki sod in obsedno stanje. Špartakovci se pritožujejo zaradi slabega ravnanja z ujetimi Špartakovci. Baje so kratkoma ustrelili nekatere Špartakovce in druge mučili. Špartakovci so imeli danes samo še Bötzovo pivovarno v rokah. Domneva pa se, da bodo vladne čete osvojile še danes poslednjo pozicijo Špartakovcev. Časnikarski del mesta je sedaj popolnoma v oblasti vladnih čet.

Položaj v Turčiji. Po dospelih poročilih je postal položaj v Turčiji ponovno tako kritičen, da bo ententno poveljništvo v Carigradu odredilo najhujše odredbe. General Franchet d'Esperay, ki dospe v Carigrad, bo najbrže takoj odredil vse potrebno. Boljševiško gibanje narasča. Po ententi zaukazani ukrepi nimajo ne v evropski Turčiji, ne v Mali Aziji nobenega vpliva.

Mariborske novice.

Od sodnije. Dvorna tajnika Niko Domenico in Fran Posega sta predstavljena od vrhovnega sodišča na Dunaju k okrožni sodnji v Mariboru.

Pomanjkanje stanovanj. Po polomu stare mačeh Avstrije se je pojavila po vseh večjih mestih, ki ležijo v območju države SHS stanovanjska mizerija. Prideljeni nemški uradniki in njihove rodbine, tujci, so ostali večinoma mirno v svojem dosedanjem bivališču, naši iz tujine upoklicani uradniki pa so takorekoč ostali brez strehe, ker se nemški uradniki in njihove družine še ne izseljujejo. To je dovedlo našo Narodno vlado k ukrepu, da je izdala posebno zakonito naredbo, glasom karere je občina upravičena, poseči po stanovanjih, ki so neuporabljena ali nezadostno uporabljena in jih nakaza-

v uporabo strankam brez stanovanj. V Mariboru in bližnji okolici je dosti stanovanj, kojih lastniki so odsotni in so ista torej smatrati za popolnoma neuporabljena. Razun tega imajo posebno imovitejši ljudje, kojih rodbina obstaja iz jedne ali dveh oseb, nerazmerno velika stanovanja z več kot 3 sobami, ki jim služijo le v namen, da kažejo svoj luksuz, svoje blagostanje in svoje visoko socijalno stališče. Občinstvo se nujno pozivlja, da sporoči pismeno ali ustmeno naslove lastnikov hiš, in lastnikov neuporabljениh ali nezadostno uporabljenih stanovanj tukajšnji SHS državni policiji na Stožnem trgu št. 11, da ista poseže v imenu vladnega komisarja za mesto Maribor po teh stanovanjih in jih nakaže našim ljudem, ki so brez strehe oziroma so prisiljeni posluževati se skrajno nezdravih lukenj za prenočevanje. Dr. S.

Spor v Ljubljani radi prehrane Dunaja. V Ljubljani so bili te dni zastopniki mednarodne komisije za prehrano nemške Avstrije. Od Narodne vlade so zahtevali, naj bi jim dovolila prevoz 48 vlakov iz Trsta na Dunaj. Narodna vlada se je temu protivila, ker Nemška Avstrija nam niti ne dovoli, da bi dobili iz Češke sladkor in da ga kratkoma konfiscirajo. Tudi drugega da nam ne dovoli Nemška Avstrija. Komisija, pod poveljstvom italjanskega brigadirja Albertija pa je rekla, da ne pristane na protest Narodne vlade, temveč da se bodo poslužili pravice (?) zasesti železniško progo. Narodna vlada se je izjavila, da se sili ukloni, da pa ne prevzame nobenih garancij za varnost transporta. — O, ti Italjani so gentlmeni — za Nemce!

Južna železnica mednarodna. Delegati južne žel. so odpotovali v Švico, da se dogovore s francoskimi interesenti o internacionalizaciji železnice to pa zato, ker Ogrska, kakor tudi druge države nekdanje Avstro-Ogrske zahtevajo podražavljenje železnice.

Boljši časi. Danes je na trgu koruzne in druge moke po 2—2.40 K kolikor hočeš. Tudi jajc po 1 K dobiš. Vidi se torej, da kmetu ni sile.

Premog. Vprašano pristojno oblast, zakaj nekateri prodajalci premoga kakor n. pr. Peheim vedno dobi dovolj premoga, a drugi po 5—6 tednov ničesar. Kdor si je torej izbral nesrečno firmo, ga ne dobi po 5—6 tednov.

Podpore invalidom. Invalidi, ki so vsaj 20% nesposobni za svoj poklic in res ne morejo izvrševati svojega dela in so res potrebni, imajo poleg invalidske pokojnine, če jim je že nakazana, pravico do naklonitev, ki znese po odstotkih njihove invalidnosti od 1 K do 1 K 60 h na dan. Invalidi, ki še nikdar niso bili pri superarbitraciji, naj pismeno potem orožništva prosijo na svoje javno dopolnilno poveljstvo, da jih čimprej pokliče k superarbitraciji, pri kateri bodo dobili takoj izplačane primerne doklade. Da pa morejo njihovi res potrebni svojci prositi za naklonitev, naj se dajo taki invalidi pregledati pri okrajnem uradnem zdravniku in če jih bo spoznal vsaj za 20% nezmožne za poklic, potem njegovi res nujno potrebni svojci do 31. januarja pri svoji davkarji lahko prosijo za naklonitev.

Govorice po mestu. Opozarjamo, da krožijo po mestu razne neumne, od naših neprijateljev raztrošene vesti, katerim ni prav nič verjeti. Dandanes je pravi čas za take tartarske vesti.

Razglas o žigosanju bankovcev. Okrajni glavar je dal nabiti razglas, kako se treba ravnati, da se bankovci pravočasno odžigosajo. Čas je do 20. t. m. Bankovci, neožigosani do tega dne izgubijo vso svojo veljavo.

Filijalka državne posredovalnice v Mariboru. V Mariboru namerava ljubljanska vlada, namreč poverjeništvu za socijalno oskrbo,

ustanoviti filijalo državne posredovalnice za brezposelnost in za njihovo podporo. Ta filijala bo imela v evidenci vse delavske moči, ki iščejo služb in bo objednem po obratih, uradih in drugod iskala za nje dela.

Kam plovemo? Varnostne razmere so v Mariboru postale tako žalostne, da se Bogu usmili. Pijančevanje in razgrajanje po ulicah, mnogokrat povzročeno po naših vojaki, in to zlasti v nočnih urah se tako pogosto pojavlja, da je to naravnost sramota. V naši mladi Jugoslaviji, ki je od vseh strani tako ugrožena, bi bila treznost in mirno ponašanje mnogo bolj na mestu, ko pa pijano razgrajanje in razbijanje, ki je naravnost sramofilen znak vsakemu kulturno razvitemu narodu. Jugoslovanski živelj pač lahko pokaže svojo hrabrost in bojevitost drugje, a ne v našem mestu, zato se naj vsakdo javi v bojno fronto. Tam je mesto za razbijanje, tam naj pokaže svoj pogum, tam naj bo vsak na svojem mestu, tam naj koristijo domovini, a v mestu naj bodo dostojni državljani, naj delajo čast naši Jugoslaviji. Vsak, naj si bodi vojak ali civilist naj pokaže našim klevetnikom, da smo mnogo bolji od njih, da imamo snago in upoštevamo kulturo. — Več treznomislečih vojakov.

Vzнемirjljive vesti. S kako neumnimi lažmi se hoče ljudi begati, kaže najbolj vest, ki se te dni širi po mestu, da je namreč odpisal g. general Maister svojo obitelj v Celje, ker se zanj tukaj boji. Seveda je vse od A do Ž zlagano. Najdejo se še pa vedno neumni ljudje ki vrjamejo vse, kar jim kak dolgojezičneš pove.

O žigosanju. Pripoveduje se, da se zlasti neke dunajske židovske in druge banke močno trudijo, da bi potom agentov lahko pri nas dali ožigosati svoje bankovce. Ti ljudje so zviti in že vedo, kaj bi bilo za nje boljše. Torej pozor! Treba je stroge telesne revizije na kolodvorih in obmejnih postajah!

Kopaljšče v Mariboru. Delavci, zlasti iz tiskarn, so se nam pritožili, da se po novi časovni ureditvi kopalnih ur delavstvo ne more iti kopat. Prosimo tedaj, da se to upošteva in da se vsaj neki dan v ta namen določi ura po končanem delu, t. j. po 6. uri!

Vlomilci v posojilnici. V posojilnico v Limbuša so v noči od soboto na nedeljo vlbomili tatovi, ki so prevrtali precej strokovnjaški blagajno in iz žnje pobrali 1200 K. Posojilnica je proti vlamu zavarovana zato ne trpi nobene škode. Treba bo previdnosti, ker bodo vlomilci skušali tudi drugod svojo srečo.

Kaj je s tobakom? Mesec dni že nimamo v Mariboru tobaka, v Ljubljani pa se prodaja brez kart. Naj se naš slavno finančno ravateljstvo vendar enkrat usmili!

Razne novice.

Direktna železniška zveza Paris-Atena preko Zagreba in Beograda. V najkrajšem času se uredi zveza med Parizom in Atenami. Pot pojde preko Milana, Venecije, Trsta, Zagreba, Beograda, Niša, Skoplja, Larise. Nikjer železnica ne bo šla preko nemškega ozemlja.

Odločnost naših pomorskih kapitanov. Ker italijanske okupacijske oblasti niso dovolile plovbe pod hrvatsko, oziroma jugoslovansko zastavo, hrvatski kapitani na Reki in v hrvatskem Primorju sploh niso hoteli voziti, ker jim narodni ponos sploh ni dopuščal, da bi kot državljani svobodne Jugoslavije vozili pod italijansko zastavo. Zavezniki so posredovali pri kapitanih, a zamanj. Konečno je prišlo do sporazuma, da bodo ladje plule pod medzavezniško, to je belo-plavo-belo zastavo. Naši kapitani so torej ostali zmagovalci in njih odločen in možat nastop jim je v čast.

Umrlj od gladu na Nemškem. „Frankfurter Ztg.“ poroča: 763 000 ljudi je poginilo gladu vsled blokade (pa so Nemci vedno pisali, da Angleži umirajo) L. 1917 je od teh umrlo 260.000, l. 1918 294.000. Razventega je španska mrzlica preteklo jesen pobrala 15.000.

Izvoz iz Nemške Avstrije. V „Riječi SHS“ beremo, da bo Nemška Avstrija v kratkem dovolila izvoz za vino, svileni tkanino, batist, gaze, stroje za orodje, električne mašine in sestavne dele za avtomobile, zlato in srebrno blago (?). Za izvoz bo treba samo izkazov, ki se predložijo centrali za eksport.

Fiume Italianissima. Riječ SHS piše o značaju Reke: Leta 1910 je po štetju ljudstva se izkazalo, da je na Reki 23.283 „skovanih“ Italjanov in 19.738 Jugoslovancev. To je bilo Italjanom neprijetno, zato so šele l. 1913 objavili službene podatke in tako popravili: 24.212 Taljanov, 15.263 Jugoslovancev. Torej kljub slepariji še vedno 15 tisoč Jugoslovancev? Kje je torej tista najbolj italjanska Reka?

Razglas.

Pri poveljstvu Dravske vojašnice v Mariboru se bode na javni dražbi prodalo 5000 kg starega papirja in 1000 klg starega železovja. Ponudbe kupcev naj se pošljejo do 20. januarja 1919 na omenjeno poveljstvo.

SHS poveljništvo Dravske vojašnice v Mariboru.

4-1

Janez Lorber naznanja, da je zopet otvoril svojo

slikarsko obrt

v Vetrinjski ulici št. 9.

3-1

Učenca išče Janez Lorber, slikar v Vetrinjski ulici št. 9 v Mariboru.

2-1

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

obrestuje vloge brez odpovedi po 3%, vloge proti trimesečni odpovedi po 3¼%. Stanje vlog nad K 10.000.000, stanje rezervnih skladov okroglo pol milijona kron.

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl

Maribor, glavni trg 22

priporoča vsakovrstne razglednice, papir, knjige s povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.

Juraj Gredlič, brivec

v Tegetthofovi cesti 22 se priporoča jugoslovanskemu občinstvu.

Jože Ulaga, Tegetthofova cesta 21

priporoča

blago na obleke za moške in ženske, druk in drugo manufakturno blago, ter kravate, kolirje in srajce.